

Mediacja w państwach członkowskich - Hiszpania

The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators. Please note that the following languages: [es](#) have already been translated.

Jednym ze czynników, które w ostatnich latach wpłynęły na wymiar sprawiedliwości w Hiszpanii, jest wzrost liczby rozpatrywanych spraw, co niekorzystnie odbija się na efektywności funkcjonowania systemu sądownictwa.

Z tego powodu poszukuje się alternatywnych sposobów rozwiązywania konfliktów, które byłyby bardziej skuteczne niż obecnie obowiązujący model.

Jednym z tych sposobów, obok arbitrażu i postępowania pojednawczego, jest mediacja.

Z kim należy się skontaktować?

Informacje dostępne w zakładce „Jak znaleźć mediatora w Hiszpanii?”.

W jakich dziedzinach dopuszcza się korzystanie z mediacji lub jest ona najbardziej rozpowszechniona?

Ustawa nr 5/2012 z dnia 6 lipca 2012 r. o mediacji w sprawach cywilnych i handlowych wprowadza do hiszpańskiego porządku prawnego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/52/WE z dnia 21 maja 2008 r. Ustawa przewiduje minimalne ramy prawne świadczenia usług mediacji bez naruszania przepisów przyjętych przez wspólnoty autonomiczne.

Mediacja z zakresu prawa pracy

Mediacja jest bardzo rozpowszechniona w sporach z zakresu prawa pracy. Czasami istnieje obowiązek skorzystania z mediacji przed skierowaniem sprawy do sądu. Spory zbiorowe zazwyczaj podlegają mediacji, a w niektórych wspólnotach autonomicznych mediacją są objęte również spory indywidualne.

We wspólnotach autonomicznych funkcjonują organy zajmujące się mediacją w sprawach z zakresu prawa pracy, które specjalizują się w tej tematyce. Na poziomie państwa Międzyzwiązkowa Służba Mediacji i Arbitrażu (Servicio Interconfederal de Mediación y Arbitraje – SIMA) oferuje bezpłatne usługi mediacyjne w przypadku sporów, które wykraczają poza kompetencje [wspólnot autonomicznych](#).

Ustawa nr 36/2011 regulująca funkcjonowanie sądów pracy wprowadziła nowatorskie rozwiązanie poprzez ustanowienie ogólnej zasady, zgodnie z którą do wszystkich pozwów musi być dołączone zaświadczenie o uprzednim podjęciu próby pojednania lub mediacji przed odpowiednim organem administracji, Służbą ds. Mediacji, Arbitrażu i Postępowania Pojednawczego (SMAC) lub przed organami pełniącymi takie funkcje na podstawie układu zbiorowego pracy. Należy jednak zauważyć, że w następnym artykule wymieniono postępowania nieobjęte tym wymogiem.

Ustawa nr 36/2011 zawiera wyraźne odwołanie do mediacji – nie tylko w postępowaniu pojednawczym przed rozpoczęciem postępowania sądowego, ale również w jego toku.

Mediacja w zakresie prawa cywilnego i rodzinnego

Ustawa nr 5/2012 o mediacji w sprawach cywilnych i handlowych przewiduje możliwość poinformowania stron na posiedzeniu wstępnym o tym, że mogą skorzystać z mediacji, aby rozwiązać spór, przy czym biorąc pod uwagę cel postępowania sądowego, sąd może zwrócić się do stron o zawarcie ugody, która zakończyłaby postępowanie lub pozwolił stronom złożyć wnioski o zawieszenie postępowania, by mogły one rozpocząć postępowanie mediacyjne lub arbitrażowe.

Ustawa nr 5/2012 znacząco zmieniła regulacje prawne w tym zakresie, mianowicie wprowadziła do hiszpańskiego kodeksu postępowania cywilnego wyraźne odesłanie do mediacji jako jednej z pozasądowych metod zakończenia postępowania.

Jeżeli chodzi o hiszpański system prawny, postępowanie mediacyjne w prawie rodzinnym jest najbardziej ustrukturyzowanym procesem. Jest to również najbardziej prężnie rozwijająca się dziedzina.

W odniesieniu do regulacji na szczeblu rządu centralnego ustawa nr 15/2005 stanowi ogromny krok naprzód, ponieważ uznaje mediację za dobrowolną alternatywną metodę rozwiązywania sporów w sprawach rodzinnych, przy czym stwierdza, że wolność jest jedną z najważniejszych wartości hiszpańskiego systemu prawnego. Jednocześnie ustawa ta przewiduje, że strony mogą w dowolnym momencie wnieść o zawieszenie postępowania, tak by mogły przeprowadzić mediację rodzinną oraz spróbować zawrzeć ugodę co do kwestii spornych w danej sprawie.

Ponadto hiszpański kodeks postępowania cywilnego przewiduje, że strony, za wzajemnym porozumieniem, mogą wnieść o zawieszenie postępowania, aby wziąć udział w mediacji, przy czym w przepisach nie wymaga się, by sąd zawiesił postępowanie *a b initio* w celu skierowania stron na spotkanie informacyjne, ani nie sugeruje się takiego rozwiązania.

Usługi mediacji w sprawach rodzinnych są bardzo zróżnicowane w poszczególnych wspólnotach autonomicznych, a nawet wewnątrz samej wspólnoty różnią się w zależności od miasta. W niektórych wspólnotach autonomicznych to wspólnota świadczy te usługi (jak na przykład w Katalonii), podczas gdy w innych wspólnotach usługi w zakresie mediacji rodzinnej świadczą władze lokalne (*Ayuntamientos*).

Rada Generalna Sądownictwa (*Consejo General del Poder Judicial*) wspiera i nadzoruje inicjatywy mediacyjne w różnych sądach w Hiszpanii przy wsparciu wspólnot autonomicznych, uniwersytetów, władz lokalnych czy stowarzyszeń.

Mediacja w zakresie prawa karnego

Celem mediacji w zakresie prawa karnego jest, z jednej strony, działanie na rzecz resocjalizacji sprawcy, a z drugiej strony, naprawienie szkody na rzecz ofiary przestępstwa.

W wymiarze sprawiedliwości dla nieletnich (od 14 do 18 roku życia) mediację wskazuje się wyraźnie jako środek ich resocjalizacji. Postępowanie mediacyjne przeprowadza zespół wspierający służby ds. ścigania nieletnich (*Fiscalía de Menores*), jednak mediację mogą również prowadzić organizacje ze wspólnot autonomicznych lub inne takie jednostki lub stowarzyszenia.

W wymiarze sprawiedliwości dla osób pełnoletnich nie przewidziano postępowania mediacyjnego, chociaż w praktyce prowadzi się je w niektórych prowincjach na podstawie kodeksów karnych i kodeksów postępowania karnego, które pozwalają na dobrowolne poddanie się karze oraz obniżenie wymiaru kary poprzez naprawienie szkody. Rozwiązanie to stosuje się również na podstawie obowiązujących przepisów międzynarodowych.

Zazwyczaj mediacja jest prowadzona w przypadku mniej poważnych przestępstw, takich jak wykroczenia, chociaż jest to również możliwe w przypadku bardziej poważnych przestępstw w zależności od okoliczności.

W przypadku przemocy domowej prawo organiczne nr 1/2004 dotyczące ogólnych środków zapobiegających przemocy ze względu na płeć wyraźnie zakazuje mediacji w sprawach, w których doszło do przemocy ze względu na płeć. Coraz więcej osób jest jednak zwolennikami wprowadzenia do tej dziedziny prawa postępowania mediacyjnego, ponieważ umożliwiłoby to analizę poszczególnych spraw, aby stwierdzić, czy mediacja jest właściwym rozwiązaniem w danym przypadku. W tym kontekście Rada Generalna Sądownictwa w sprawozdaniu z 2001 r. dotyczącym przemocy domowej ze względu na płeć podkreśliła, że drobniejsze przestępstwa lub przestępstwa obejmujące przemoc domową powinny być kierowane do sądów cywilnych.

Rada Generalna Sądownictwa (*Consejo General del Poder Judicial*) wspiera i nadzoruje inicjatywy z zakresu mediacji w miejscowych sądach śledczych (*Juzgados de Instrucción*), sądach karnych (*Juzgados de lo Penal*) oraz sądach prowincji (*Audiencias Provinciales*). Jak dotąd najliczniejsze doświadczenia w tym zakresie zebrano w Katalonii i kraju Basków.

Mediacja w sprawach spornych z zakresu prawa administracyjnego

Ustawa dotycząca postępowania spornego z zakresu prawa administracyjnego nie przewiduje wyraźnie możliwości skorzystania z alternatywnych metod rozwiązywania sporów przy pomocy strony trzeciej, chociaż nie zakazuje takich metod.

Ustawa przewiduje również możliwość kontroli legalności czynności organów administracji innymi środkami, które uzupełniają środki sądowe, by zapobiec podejmowaniu niepotrzebnych czynności przez sąd oraz zapewnić niedrogie i szybkie metody rozwiązywania licznych sporów.

🔗 [Strona internetowa poświęcona wymiarowi sprawiedliwości](#) zawiera informacje o organach sądowych świadczących usługi mediacji sądowej z zakresu prawa cywilnego, handlowego, karnego, rodzinnego i prawa pracy, jak również o różnych profesjonalnych stowarzyszeniach świadczących różne usługi z zakresu mediacji pozasądowej.

Czy istnieją szczególne zasady, do których należy się zastosować?

Postępowanie mediacyjne jest co do zasady prowadzone przez bezstronną stronę trzecią związaną obowiązkiem zachowania poufności.

Strony, z pomocą prawników, mogą zdecydować się na postępowanie mediacyjne i zawiadomić o tym sąd, z kolei sąd może się zwrócić do stron, jeżeli uzna, że ich sprawa powinna być rozstrzygnięta w drodze mediacji.

W sprawach karnych w celu rozpoczęcia mediacji na ogół najpierw nawiązuje się kontakt ze sprawcą, a kiedy ten się zgodzi – z ofiarą.

Informacje i szkolenia

Ustawa nr 5/2012 o mediacji w sprawach cywilnych i handlowych przewiduje, że mediator musi mieć tytuł uniwersytecki lub ukończone szkolenie zawodowe na zaawansowanym poziomie oraz ukończone specjalistyczne szkolenie z zakresu wykonywania zawodu mediatora, wymagające uczestnictwa w jednym lub szeregu specjalnych kursów prowadzonych przez oficjalnie akredytowane instytucje, które jest uznawane w całym kraju.

Jedynie niektóre ustawy i rozporządzenia niektórych wspólnot autonomicznych wskazują szkolenia, które trzeba ukończyć, by zostać mediatorem rodzinnym. Od mediatora wymaga się co do zasady kwalifikacji na poziomie uniwersyteckim (poświadczonych dyplomem) oraz 100–300 godzin głównie praktycznych ćwiczeń, w szczególności z mediacji.

Specjalistyczne szkolenia z zakresu mediacji oferują na ogół uniwersytety i samorządy zawodowe, takie jak te, które zrzeszają psychologów czy prawników.

Jakie są koszty mediacji?

Mediacja prowadzona przy sądzie jest co do zasady bezpłatna.

W dziedzinie prawa pracy usługi wspólnot autonomicznych oraz Międzynarodowej Służby Mediacji i Arbitrażu w tym zakresie są bezpłatne.

W dziedzinie prawa rodzinnego usługi świadczone przez podmioty, które współpracują z sądem, są na ogół bezpłatne. W Katalonii ustalono cenę postępowania mediacyjnego dla osób, którym nie przysługuje pomoc prawna.

W sprawach karnych mediacja świadczona przez organy publiczne jest bezpłatna.

Poza mediacją sądową strony mogą korzystać z usług dowolnego mediatora i pokrywać uzgodnione z nim opłaty. Jeżeli chodzi o koszt mediacji, ustawa nr 5/2012 wyraźnie przewiduje, że niezależnie od wyniku mediacji, jej koszt zostanie podzielony równo między strony, chyba że ustalono inaczej.

Mając na celu zachęcanie do zawierania pozasądowych ugód, ustawa nr 10/2012 regulująca pewne opłaty dotyczące wymiaru sprawiedliwości i Krajowego Instytutu Toksykologii i Nauk Sądowych przewiduje zwrot kwoty opłaty, jeżeli ugoda pozasądowa obniży niektóre koszty świadczonych usług.

Czy umowa zawarta w wyniku mediacji może być egzekwowana?

Ustawa nr 5/2012 przewiduje, że jeżeli strony zawrą ugodę w postępowaniu mediacyjnym, mogą ją urzędowo zarejestrować.

Jeżeli ugoda zawarta w drodze mediacji ma być wykonywana w innym państwie, oprócz urzędowej rejestracji, należy spełnić wymogi międzynarodowych konwencji, których stroną jest Hiszpania (jeżeli takie istnieją), oraz przepisów Unii Europejskiej.

W przypadku gdy ugoda została zawarta w postępowaniu mediacyjnym po rozpoczęciu postępowania sądowego, strony muszą zwrócić się do sądu o zatwierdzenie ugody zgodnie z przepisami hiszpańskiego kodeksu postępowania cywilnego.

Możliwość egzekwowania ugody zawartej w postępowaniu mediacyjnym zależy od swobody stron wynikającej z przedmiotu ugody.

Powiązane strony

 [MIĘDZYZWIAZKOWA SŁUŻBA MEDIACJI I ARBITRAŻU W HISZPANII](#)

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Ostatnia aktualizacja: 26/03/2019